

हिंदी विद्या प्रचार समितीद्वारा संचालित
रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework as per LOCF

Hindi Vidya Prachar Samiti's

Ramniranjan Jhunjhunwala College
of Arts, Science & Commerce
(Autonomous College)

Affiliated to

UNIVERSITY OF MUMBAI

Syllabus Framework as per LOCF

Program: B.A. MARATHI
Program Code: RJAUMAR

2018-2019

2019-2020

2020-2021

(CBCS)

हिंदी विद्या प्रचार समितीद्वारा संचालित
रामनिरंजन झुनझुनवाला कला,विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework as per LOCF

विषय अनुक्रमणिका

अ.क्र.	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१.	प्रस्तावना- मराठी साहित्य व भाषा विषयाबद्दल.....(Preamble)	३-४
२.	कला व मानव्यविद्या स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती(PO)	५-७
३.	मराठी भाषा आणि साहित्य स्नातक अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती(PSO)	८
४.	मराठी भाषा आणि साहित्य स्नातक अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती व मुख्य अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती संविधान तक्ता (Table of Mapping of CO to PSO)	९-१०
५.	अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया(Teaching learning Process)	११
६.	मूल्यांकन पद्धती (Assessment methods)	१२

प्रास्ताविक

मराठी भाषा आणि मराठी साहित्य का अभ्यासायचं?

मानवी भाषा हे भावना-विचार यांच्या संप्रेषणाचं अत्यंत महत्त्वपूर्ण माध्यम आहे. मातृभाषा ही मानवाला आईच्या गर्भात असल्यापासून अवगत असणारी गोष्ट आहे. जन्माला आल्यापासून आपण भाषा ऐकतो, ती आत्मसात करू लागतो, मग हळू हळू बोलू लागतो. आपल्या रोजच्या जीवनव्यवहारात श्वासाइतकीच भाषेची अपरिहार्य गरज आपल्याला असतोच. कारण माणूस हा समाजप्रिय प्राणी आहे आणि भाषा हे समाजव्यवहाराचं अविभाज्य अंग आहे. त्यामुळे भाषाप्रभुत्व ही यशस्वी जीवनाची गुरुकिल्ली आहे. दैनंदिन व्यवहारापुरता भाषेचा वापर मर्यादित नाही. उत्तम भाषेचा संस्कार हा तुमच्या जगण्याला दिशा देणारा, जीवन घडवणारा असतो. भाषा तुमच्या भावनिक, सांस्कृतिक गरजांचं भरणपोषण करून व्यक्तिमत्त्वविकास घडवते.

भाषेचं हे सामर्थ्य लक्षात घेता, तिचं स्वरूप समजून घेणं, तिचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास करणं किती अनिवार्य आहे हे तुमच्या लक्षात येईल.

प्रत्येक समाजाच्या भाषेची असी काही खास वैशिष्ट्यं असतात..त्या त्या समाजाच्या भाषेमध्ये निर्माण होणारं साहित्य म्हणजे त्या समाजाचा भावनिक उद्गार असतो.त्या समाजातील साहित्य हे मानवी समाजाचं प्रतिबिंब असतं ,असं मानलं जातं. प्रत्येक समाजातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक,आर्थिक, भौगोलिक इ. परिस्थितीचा अभ्यास करायचा झाल्यास, त्या समाजात निर्माण झालेल्या साहित्याचा अपरिहार्यपणे आधार घ्यावा लागतो. म्हणजेच, साहित्याच्या अभ्यासाने या सर्व घटकांचं भान येतं, ज्ञान प्राप्त होतं. भाषा आणि साहित्य यांच्या अभ्यासाने आपण ज्ञानसमृद्ध आणि भावसंपन्न होतो.

मराठी भाषेला आणि साहित्याला अकराव्या शतकापासूनची प्रदीर्घ परंपरा आहे.

" माझा मन्हाटाची बोलु कवतिके। परि अमृतातेही पैजा जिंके। ऐसी अक्षरे रसिके। मेळवीन॥"

या शब्दांत ज्ञानदेवांनी आपल्या भाषेचं सामर्थ्य व्यक्त केलं . या सामर्थ्याची ओळख आपण अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून करून घेणार आहोत.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला,विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework as per LOCF

आर.जे.मध्ये मराठी साहित्याचा अभ्यास का निवडायचा?

आपल्या महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून, म्हणजे १९६३ पासून मराठी विभागही अस्तित्वात आला.. म्हणजेच मराठी विभागाला जवळजवळ ६० वर्षांची परंपरा आहे. मराठी विभागाबरोबरच मराठी वाङ्मय मंडळाचीही स्थापना झाली. विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमाबरोबरीनेच त्यांचा सर्वांगीण विकास घडावा आणि त्यांची वाङ्मयीन अभिरूची सुसंस्कारित व्हावी यांसाठी मराठी विभाग आणि मराठी वाङ्मय मंडळ भाषाविषयक विविध नवनवीन उपक्रमांचं आयोजन करीत असतं. प्रसिद्ध लेखकांची व्याख्यानं, लेखकांशी संवाद साधणाऱ्या मुलाखती, अभ्यासक्रमावर आधारित वृत्तांतलेखन स्पर्धा, काव्यपूर्ती स्पर्धा, साहित्य-चित्रवेध चित्रकला स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, निबंधलेखन स्पर्धा तसंच 'आविष्कार' भित्तिपत्रक व हस्तलिखित व इ-अंक यांचंही आयोजन केलं जातं. मुलाखत तंत्र समजून घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांना मुलाखतीची संधी उपलब्ध करून दिली जाते.

या व्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांसाठी कौशल्यविकसन तसेच मूल्यवर्धन अभ्यासक्रमही मराठी विभागातर्फे घेतले जातात...अ)मराठी शुद्धलेखन आणि मुद्रितशोधन.

ब) मराठी युनिकोड टंकलेकन आणि डीटीपी,पेजमेकिंग.

क)मराठी भाषा आणि मराठी साहित्यातील संवाद आणि मानवी मूल्य. या अभ्यासक्रमांच्या साहाय्याने विद्यार्थ्यांना व्यवसायाच्या दिशा उपलब्ध होऊ शकतात.

मराठी साहित्याच्या अभ्यासक्रमाची आखणी करताना व्यावसायिक उपयोजनाची गरज ओळखून व्यावहारिक मराठी, पारिभाषिक शब्दांचा परिचय, अर्जलेखन, वृत्त-वृत्तांतलेखन यांबरोबरच भाषांतर,जाहिरातलेखन, ग्रंथपरीक्षण या घटकांचाही अभ्यासक्रमात समावेश केला आहे.

तृतीय वर्ष कला शाखेच्या अभ्यासक्रमाची आखणी विद्यार्थ्यांना लोकसेवा आयोगाच्या विविध परीक्षांसाठी उपयुक्त होईल,याचे भान ठेवून केली आहे.

विद्यार्थ्यांनी मराठी ऐच्छिक या विषयाची निवड केल्यास व्यवहारचतुर आणि संवेदनशील व्यक्तिमत्त्व म्हणून विद्यार्थ्यांची जडणघडण होईल,अशी खात्री वाटते.

कला व मानव्यविद्या स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती(PO)

सर्व कला व मानव्यविद्या स्नातक पदवी अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांच्या पुढील क्षमता विकसित होतील :

१. विद्याशाखीय ज्ञान

पदवी अभ्यासक्रमातील विविध अभ्यासविषयांचे सर्वसमावेशक ज्ञान आणि विविधांगी आकलन विकसित होणे.

२. चिकित्सक विचार

जीवनात वा नोकरी-व्यवसायात उद्भणाच्या विषयाचे समग्रतेने आकलन करून त्या संदर्भात निश्चित भूमिका घेता येणे. अशा चिकित्सक विचारातून कुशाग्र बुद्धीने विविध संदर्भात अनुभवांचे आकलन मूल्यमापन करता येणे. शिवाय जगाकडे विभिन्न परिप्रेक्ष्यातून पाहता येणे.

३. प्रभावी संवादकौशल्ये / संप्रेषणकौशल्ये

संप्रेषणासाठी आवश्यक असणारी ऐकणे , बोलणे, वाचणे आणि लिहिणे ही मूलभूत भाषिक कौशल्ये विकसित होणे. त्यांचे विचार व्यक्त करण्यासाठी प्रभावीपणे संवाद साधता येणे. संप्रेषणासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर करता येणे आणि सर्व उपलब्ध माध्यमांचा प्रभावी वापर करून लोकांशी जोडून घेता येणे. इंग्लीश, हिंदी या भाषांमधे संवादकौशल्ये विकसित होणे पण स्थानिक भाषा मराठीतही संवादकौशल्ये विकसित होणे हे अधिकीचे कौशल्य प्राप्त करणे.

४. विश्लेषक व तार्किक क्षमता

मिळालेल्या माहितीची सत्यता आणि विषयाच्या संदर्भातील प्रस्तुतता पडताळणे, , प्रस्थापित वा विरोधी विचारमांडणीतील तार्किक आणि चुका ओळखता येणे, वेगवेगळ्या प्रकारे जमा झालेल्या सामग्रीचे विश्लेषण आणि संश्लेषण करणे, निष्कर्ष काढता येणे, अनुभव, पुरावे व उदाहरणांच्या आधारे ते सिद्ध करणे आणि परस्परविरोधी दृष्टिकोणांचे अस्तित्व मान्य करता येणे.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला,विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework as per LOCF

५. संशोधन कौशल्ये

विविध विषयांसंदर्भात कुतूहल व प्रश्न उपस्थित करून चौकस बुद्धीने शोध घेण्याची वृत्ती ,अभ्युपगम स्थापित करणे ,संख्यात्मक वा गुणात्मक पद्धतींचा वापर करून मिळवलेल्या सामग्रीचे विश्लेषण आणि संश्लेषण अर्थनिर्णयन करणे व निष्कर्ष काढणे व अभ्युपगम सिद्ध करणे.

६. उपयोजन व समस्या

आत्मसात केलेल्या ज्ञानाचे उपयोजन करण्याचे कौशल्य विकसित होणे व या उपयोजनाच्या आधारे प्रत्यक्ष समाजजीवनातील प्रश्नांची / समस्यांची सोडवणूक करण्यासाठी योजना आखता येणे व अपरिचित अशा परिस्थितीत ज्ञानाचे उपयोजन करण्याचे कौशल्य विकसित होणे .

७. तंत्र साक्षरता

माहित तंत्रज्ञानाचा वापर वेगवेगळ्या प्रकारच्या अध्ययनपरिस्थितीत करता येणे. माहितीचे विविध उपयुक्त स्रोत वापरता येणे, माहितीच्या विश्लेषणासाठी विविध आज्ञाप्रणालींचा उपयोग करता येणे.

८. बहुसांस्कृतिकतेची जाण

वेगवेगळ्या संस्कृती , त्यांच्या वेगवेगळ्या मूल्यव्यवस्था , श्रद्धा यांचे सह-अस्तित्व व वैश्विक परिप्रेक्ष्याचे भान असणे, बहुसांस्कृतिक समाजात अर्थपूर्ण व परिणामकारक पद्धतीने जगण्याच्या क्षमता विकसित होणे.

९. सामाजिक संबंध , संघभावना, सहकार्य

परस्परांचा आदर करणे, वाद मिटवून सन्मान्य तोडगा काढता येणे. वेगवेगळ्या प्रकारच्या समूहांमध्ये काम करता येणे. समाजमान्यतेच्या संकेतचौकटींचे भान निर्माण होणे

१०. जबाबदार नागरिक

समाजसेवा, राष्ट्रीय कर्तव्ये यांचे भान राखून राष्ट्राच्या विकासात योगदान देणे, बांधवांविषयी सौहार्द व सहानुभाव निर्माण होणे.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला,विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework as per LOCF

११. प्रामाणिकपणा ,सचोटी आणि नीतिमत्ता

वेगवेगळ्या मूल्यव्यवस्था आणि मूल्ये यांचा आदर करणे. निर्णयप्रक्रियेमध्ये नैतिक मूल्यांना सर्वोच्च स्थान देणे

१२. पर्यावरण आणि शाश्वत विकास

पर्यावरणविषयक समस्यांचे भान निर्माण होणे आणि शाश्वत विकासाचे व्यापक ध्येय ठेवून प्रश्न सोडविणे.

१३. निरंतर शिक्षण

कोणत्याही परिस्थितीत अनुभवांतून आनंदाने शिकता येणे. कायम शिकण्याची प्रवृत्ती वाढीस लागणे व त्यातील आनंद ओळखता येणे.

**मराठी भाषा आणि साहित्य स्नातक : अपेक्षित गुणवैशिष्ट्ये/
मराठी भाषा आणि साहित्य स्नातक अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती(PSO)**

१. साहित्यवाचनाची आवड आणि अभिरूची विकसित होणे.
२. साहित्याचे आकलन आणि रसग्रहणाची क्षमता निर्माण होणे.
३. साहित्याचे विश्लेषण करण्याची क्षमता विकसित होणे.
४. साहित्यिक प्रक्रिया पद्धती याविषयी स्पष्टतेने व स्वतंत्रतेने व्यक्त होता येणे.
५. मराठी भाषा आणि साहित्य या क्षेत्रातील सैद्धांतिक मांडणी व सद्य घडामोडी यांचे ज्ञान असणे.
६. विविध साहित्यप्रकार आणि साहित्यप्रवाह यांची वैशिष्ट्ये यांचे भान निर्माण होणे व त्या चौकटीच्या पार्श्वभूमीवर साहित्यकृतीचे अर्थनिर्णयन व मूल्यमापन करण्याच्या क्षमता निर्माण होणे.
७. प्रस्थापित विचारधारा, समीक्षापद्धती यांचे ज्ञान होणे आणि नवीन, बंडखोर, स्वतंत्र विचारधारा, समीक्षापद्धती यांचे स्वागत करण्याची मानसिकता घडणे.
८. मराठी भाषा आणि साहित्यपरंपरा याविषयी भान आणि बांधिलकी निर्माण होणे.
९. सर्जनशील व चिकित्सक अशा दोन्ही प्रकारच्या क्षमता व दोन्ही स्वरूपाचे लेखन करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
१०. मूलभूत भाषिक कौशल्यांसह मराठी भाषा आणि साहित्याशी निगडित , भाषांतर, प्रकाशन, सांस्कृतिक पत्रकारिता, निवेदन आणि सूत्रसंचालन , ग्रंथपरीक्षण, संगणकीय टंकलेखन , मुद्रितशोधन यांसारख्या व्यवसायक्षेत्रात काम करण्यास सक्षम होणे.
११. सामाजिक संवेदनशीलतेची जडणघडण होणे.
१२. व्यावसायिक नीतिमत्ता, मूलभूत मानवी मूल्ये , निसर्गप्रेम व पर्यावरणविषयक जागरूकता यांची जडणघडण होणे.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework of BA -Marathi program as per LOCF

मराठी भाषा आणि साहित्य स्नातक अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती व मुख्य अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती संविधान तक्ता

	FY SEMI	FY SEMI II	SYBA SEM III		SYBA SEM IV		TYBA SEM V						TYBA SEM VI					
अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती	RJAU MAR A101	RJAU MAR A201	RJAU MAR 301	RJAU MAR 302	RJAU MAR 401	RJAU MAR 402	RJAU MAR 501	RJAU MAR 502	RJAU MAR 503	RJAU MAR 504	RJAU MAR 505	RJAU MAR 506	RJAU MAR 601	RJAU MAR 602	RJAU MAR 603	RJAU MAR 604	RJAU MAR 605	RJAU MAR 606
साहित्यिक सांस्कृतिक ज्ञानक्षमता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
रसास्वाद क्षमता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
विश्लेषण क्षमता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
सौंदर्यान्वेषक क्षमता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
कलात्ममूल्यमापन क्षमता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
चिकित्सक विचार	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

हिंदी विद्या प्रचार समितीद्वारा संचालित

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework of BA -Marathi program as per LOCF

संशोधन कौशल्य	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
सामाजिक संवेदनशीलता	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
संवाद व भाषिक कौशल्ये	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework of BA -Marathi program as per LOCF

अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया(Teaching learning Process)

शिक्षणप्रक्रियेच्या केंद्रस्थानी विद्यार्थी आणि त्यांच्याद्वारा होणारे अध्ययन असते, याचे भान ठेवून अध्यापनपद्धती निवडल्या आहेत. विद्यार्थ्यांनी मूलभूत भाषिक कौशल्यांबरोबरच मराठी भाषेशी निगडित विविध व्यवसायक्षेत्रात भाषिक ज्ञानाचे उपयोजन करण्याचे कौशल्यही आत्मसात केले पाहिजे हे अध्यापनाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे. शिकण्याची प्रक्रिया आनंददायी होण्यासाठी अभ्यासक्रमात नेमलेल्या साहित्यकृतींच्या वाचनात व अर्थनिर्णयनात विद्यार्थ्यांचा जास्तीत जास्त सहभाग असावा या हेतूने पुढील विविध पद्धतींचा अवलंब केला जातो-

१. व्याख्यान - अभ्यासक्रमातील सैद्धांतिक, वर्णनात्मक, शास्त्रीय भागासाठी व्याख्यान पद्धती.
२. गटचर्चा- नेमलेल्या साहित्यकृतींच्या अर्थनिर्णयनासाठी.
३. अभिवाचन- कविता नाटक इत्यादींचे अभिवाचन, प्राध्यापकांद्वारा ध्वनिमुद्रित फिती .
४. सादरीकरण- विद्यार्थ्यांद्वारा सादरीकरण.
५. प्रकल्प / कार्यक्रम- यातून प्रत्यक्ष भाषिक कौशल्यांच्या उपयोजनाचा कार्यानुभव.
६. क्षेत्रभेट - वर्गात शिकलेल्या साहित्यप्रकारवैशिष्ट्ये, प्रवाह, बोली यांचे प्रत्यक्ष निरीक्षण करण्याची संधी.
७. आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर- चित्रपट, लघुचित्रपट, माहितीपट, यूट्यूब व समाजमाध्यामांवरील ध्वनिफिती, चित्रफिती(ऑडिओ-व्हिडिओ क्लिप्स) पीपीटी
८. गुगल क्लासरूमसारख्या अध्ययन व्यवस्थापन व्यासपीठ व्हॉट्सपसारखी समाजमाध्यमे- माहिती, अध्ययन साहित्य, प्रकल्प यांच्या देवाणघेवाणीसाठी.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
Syllabus Framework of BA -Marathi program as per LOCF

मूल्यांकन पद्धती (Assessment methods)

प्रत्येक अभ्यासपत्रिकेची अपेक्षित निष्पत्ती आणि संपूर्ण अभ्यासक्रमाची अपेक्षित निष्पत्ती यांच्या संदर्भात मराठीच्या विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानसंपादनाचे मूल्यांकन केले जाते. त्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या अध्ययनाचे रचनात्मक पद्धतीने (Formative) सातत्यपूर्ण मूल्यांकन (Continuous Assessment) केले जाते. त्यासाठी प्रकल्प, कार्यानुभव, क्षेत्रभेट अहवाल, सादरीकरण अशा विविध मार्गांचा अवलंब केल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये विश्लेषणक्षमता (Analytical Skills), उपयोजन कौशल्ये (Application Skills), सर्जनशीलता (Creativity), भाषिक कौशल्ये (Linguistic Skills), संप्रेषण कौशल्ये (Communication skills) विकसित झाली आहेत की नाही यांचे मूल्यांकन करता येते. सत्रपरीक्षा संख्यात्मक (Summative) पद्धतीने घेतली जाते. ४०:६० प्रमाणात रचनात्मक व संख्यात्मक पद्धतींचा अवलंब केला जात असल्याने माहिती, स्मरणशक्ती, आकलन याबरोबरच उच्च बौद्धिक कौशल्ये विकसित झाली आहेत का याचीही पडताळणी करता येते.